

DE MARGINALIA

Jibbe Willems voor Strijbos / van Rijswijk / HZT / JB2015

*gens absque consilio est
et sine prudentia
utinam saperent et intelligerent
ac novissima providerent
abscondam faciem meam ab eis
et considerabo novissima eorum¹*

zoals geschreven op het tafelblad
met de Zeven Hoofdzonden
van Jheronimus Bosch.

¹ Want het is een volk zonder begrip en alle inzicht ontbreekt hun. Waren zij wijs, zij zouden het begrijpen en acht slaan op wat nog komen gaat. Ik verberg voor hen mijn gelaat; ik wil zien, hoe het dan met hen afloopt.

De **Marginalia** is een associatieve en poëtische reis door de verbeelding die het werk van Jeroen Bosch oproept. Vloeibare lijnen, waarin thema's als de kerk, heiligheid en duivels, ziekte en brand, water en aarde verweven zitten, zonder de luisteraar / het publiek bij de hand te nemen. Er kan vrij bewogen worden door de auditieve tegenhanger van de visuele wereld van Jeroen Bosch.

Dat heb ik gedaan door de poging de nachtmerries en het geweld te vangen. Het kwaad, het onbekende of het angstaanjagende dat in de doeken van Bosch altijd naar buiten probeert te piepen.

In de Tuin der Lusten zien we monstertjes en de slang, in De Aanbidding der Koningen wordt op de achtergrond een man opgevreten door een beest en een vrouw door een wolf bedreigd. In de stal waar Maria de drie wijzen ontvangt, staat een rood aangelopen figuur, halfnaakt en met een wond aan zijn been toe te kijken. Gezichten die bijna wegvallen, op de kwaadaardige ogen na, op de Kruisdraging uit Gent. De opgehangen beer op de achtergrond van Christoffel. De ramspoed achter de Gekruisigde Martelares.

En dat zijn de schilderijen waar het kwaad zich op de achtergrond manifesteert. Op andere doeken van Bosch wemelt het van de vreemdsoortige demonische figuren. De Kleine Vleugels met de padachtige en het lepelaarmonster. Het Heremietendrieluik met de vreemde beestjes en de desolate gruwel. De Temptatie van Antonius dat een nachtmerrie van Dalí zou kunnen zijn. De rechtervleugel van De Hooiwagen. En natuurlijk de Laatste Oordelen en de Hellepanelen.

Ik laat dit kwade, dit onbekende, dit angstaanjagende representeren door 'de **Marginalia**'. Marginalia zijn de tekeningen in de kantlijn van geïllustreerde middeleeuwse geschriften en voor mij staan ze voor het kleine, futiele, wat over het hoofd gezien wordt. Maar de **Marginalia** komen in opstand, het zijn de wezentjes op de achtergrond van de schilderijen van Bosch, het zijn de figuranten van onze nachtmerries, het zijn de kantlijnillustraties die een hoofdrol opeisen. De **Marginalia**, wezentjes uit de krochten van onze angst, die de stad en ons leven overnemen. Wezentjes die opgeroepen worden door de vlammeende koorts van het *antoniusvuur*, een martelende ziekte die martelende waanbeelden en vreselijke pijnen veroorzaakt.

De tekst bestaat uit vier delen; de vier armen van het kruis. Elk deel bestaat uit dertien statiën (één minder dan het aantal statiën langs de Via Dolorosa). Zo kan de tekst ook in de fysieke ruimte worden verdeeld – een kruis, de plattegrond van een (brandende) kerk.

- A De Marginalia.
- B Ipse dixit et facta sunt.
- C Ipse mandavit et creata sunt.
- D Ecce Homo.

A **DE MARGINALIA**

1.

Een doordeweekse nacht,
half bewolkt, half helder,
de sterren stippen schuw
het donker aan, de maan
in haar laatste kwartier
neemt een foetushouding aan.

De wind houdt zich koest,
heeft zijn onrust afgeschud
en wacht in trage sluimer,
zoals alles wat het licht mint,
de zongang af.

Ook wij wachtten de zongang af,
wij, de **Marginalia**; wij hebben
het tot hier gered, in nachten
die hun diepste punt bereikten,
die langzaam naar de dagen
kantelden. In momenten waarop
ontwaakte wat zich in slaap verloor.

Geen **Marginalia** verloor
zich ooit in slaap, bij nacht
zijn wij een zwijgend koor
dat over kleine uren waakt.

2.

...het elektriciteitsnet hapert,
ergens lekt er spanning weg
alsof iemand de stroom steelt
uit de koperen draden trekt...

...tik tik tik doet straatverlichting,
de buizen knipperen, de lichten
tik tik tikken op het ritme
dat de cool cat op de high-hat tikt...

...de zintuigen van de **Marginalia**
staan wagenwijd open,
alle details, wat er is en niet is
stroomt onze zinnen binnen...

...het tikken tik tikt
onze oren in, tikt als een tijdbom
ons hoofd, ons horen in...

...De **Marginalia** rillen,
trillen op het ritme
van de haperingen,
de **Marginalia**, die
staan op scherp.

3.

De wegen rond het centrum,
de aorta van de stad,
kringen kronkelen kruipen
traag als rivieren van stroop.

De **Marginalia**, wij,
waarin niemand ziel vermoedt,
turen de stad in.

De **Marginalia**, wij,
hebben ervaring met het turen,
weten dat wat wij zien
vaak geen waarheid draagt.

De **Marginalia**, wij,
weten dat wij, al slapen wij niet,
wel de sluimer krijgen.

De **Marginalia**, wij, weten
dat de dingen 's nachts
naar andere vormen neigen.

De **Marginalia**, wij, weten
dat waarnemingen wanen worden
in de wereld van de dag.

Zonder bewijzen
is het best te zwijgen.
Dus wij **Marginalia**,
wij zwijgen. En wij kijken.

4.

De wereld van de **Marginalia**
bestaat uit duizend tinten grijs
en al weten wij dat de wereld
haar sluier 's ochtends afschudt,
zich in technicolor tooit,
toont de wereld met grijs haar ware aard.

Kleuren verbergen het wezen
der dingen, dringen de kern
naar de achtergrond, verblinden
met hun schijn.

Kleuren zijn meesters van de leugen
Achter de kleuren schuilen
de lichtschuwe wezens, wij,
Marginalia, wij woekeren
en broeien in het grijs.

Wij **Marginalia** zijn met meer
dan ooit, verzamelen ons,
wij zijn iets van plan.

Wij **Marginalia**, wij
wachten af, in onze kantlijnen,
onder de kinderkopjes,
in het eeuwenoude zand.

Wij **Marginalia** laten onze ogen
door het donker dwalen.

5.

Schaduwen rukken zich los
van de objecten die ze werpen,
kruipen zelfstandig weg.

Niemand waant zich veilig,
want weet dat geen beton
bescherming biedt, alleen
de vluchtwegen blokkeert

Schaduwen kruipen de lantaarns in,
omkapselen het tintellicht,
alleen de maan in foetushouding,
de schuwe stippels ster
raken de stad nog
met hun schijnsels aan.

De tegels bewegen,
lichten zichzelf boven de grond
tonen de modder eronder;
het drijfzand waar de stad
op is gebouwd. Maar in plaats
van naar zonniger oorden
te drijven, drijft de stad
de diepte in.

6.

Langs de stoepen
zijn loopgraven getrokken,
opengebroke straten
liggen als littekens op de plattegrond
de aarde ligt er bloot en kwetsbaar bij.

Verspreid over pleinen
ligt een netwerk van kraters en kuilen
en als de grond maar lang genoeg
wordt omgewoeld komt er vroeg
of laat iets boven, vroeg of laat
is nu.

7.

Er is een bres geslagen in de
fundamenten van de stad, waar
niet alleen de beenderen en zielen
van de stichters opgeslagen liggen,
maar ook wij, de **Marginalia**, als versteende
duivelsdrek in gifgrond, viruskristallen
die in halfslaap op wederopstanding
wachten.

In middeleeuwse tijden zijn wij,
de **Marginalia**, uit de kantlijnen
van brandende boeken weggevlucht,
van de doeken die in vuurstormen
werden verwoest afgesprongen,
uit de nachtmerries van hen die
door de hitte van de brandende
stad werden verzwoegen gevloeden.

Wij, de **Marginalia**, verlieten boek,
doek en droom, groeven ons,
vleesgeworden en giftig, geduldig
en voorzichtig, in.

Wij, de **Marginalia**, kondigden
onze opstand aan, onze
wederopstand aan.

Wij, de **Marginalia**, droegen
het onweer op hagelstenen
groot als duivelseieren te baren.

Wij, **Marginalia**, lieten de wereld
donderen, schoten als schichten
uit geweerlopen, joegen de voetzolen
van vluchtelingen de wereld over

Wij, **Marginalia**, brachten vloedgolf
en droogte. Maar waarschuwingen
zo groots, zo bijbels,
worden door niemand meer geloofd.

Niemand zag de komst
van de **Marginalia** komen.

8.

En toen de stad door bouwwoede
gehavend werd, de sloop als
storm door de straten trok,
werden de **Marginalia** gewekt.

Wij **Marginalia** knipperden na eeuwen
het zand onze ogen uit,
kropen in mollendraf
naar boven, de oppervlakte
tegemoet.

Wij **Marginalia** zijn altijd onder
het volk geweest, onder de fundamente
van de stad, onder de stoepen
waar hond en zwerver pisten
onder de kelders volgestouwd
met wijn en geheim,
onder de tuinen waar klaproos
viool en klavertje drie
wellustig woekerden,
onder de graven van de doden.

Wij **Marginalia** lagen
onder het volk ondergedoken
en nu komen we naar boven.

9.

In onze weg naar boven scheidden
wij, **Marginalia**, sporen uit
van giftig slijm en dikvocht.

In onze weg naar boven scheidden
wij, **Marginalia**, onderaardse
duivelswolkjes uit, voorboden van
wat komen gaat.

Gifgrond, asbest, zwavelzuur.

Zwermen wolfsvliegen zweren samen
aan het oppervlak, bij de kraters
van de stad, ze zoemen in koor
een oorlogsmars. Het leger der
Marginalia sluit de gelederen.

Even nog en wij, de **Marginalia**,
marcheren in gelijke pas de straten door,
we zullen de stad overstromen
om de dromen (grauwzwarte
hallucinaties van dagdagelijks
leven die de werkmens wakend
droomt) uit te laten komen.

Dag en nacht zullen vervloeien
lopen in elkaar over als in een
eeuwige schemerzone. Het leger
der **Marginalia** staat klaar.

10.

Wanneer het langzaam dag wordt
klauwt de dauw zich vast
aan alles wat zich laag bij
de grond genesteld heeft.

In het begin van ochtendlicht,
wanneer de zon haar oog sloom
opent en, bang voor de
aanblik, straal voor straal,
de stad aftast, heerst
de stilte voor de vorm.

De stilte die zichzelf verraadt
omdat de storm al zichtbaar is.

11.

Wie getuigt twijfelt eeuwig
of wat hij waarneemt een
waarneming is of fantasie,
een fantasie waarin hij
verdrinkt als hij de slaap
niet vatten kan.

Slapelozen zien de
dingen anders dan ze zijn.

Slapelozen zien donkere zwaailichten,
die horen stille sirenes, de schaduwen
die hij in de nacht ziet
passeren, lopen hem overdag
nog achterna.

Het leger der **Marginalia** is echt,
het klontert samen,
krioelt onder het raam
van de getuige, onder zijn ogen,
en hoe vaak hij ook knippert,
het leger blijft bestaan.

12.

de zon kan wreed zijn
en pijnlijker steken
dan de wespen die
in verhitte tijden
op zoetigheid afkomen

de zon die zich
als majesteit boven de
grond verheft

de zon die de lucht
openscheurt
in het rood
van barenbloed

de zon die de dauw
van bladeren damppt,
hanen laat kraaien,
wekkers doet rinkelen

de zon die de slapelozen
de eenzaamheid ontnemt
en de veilige cocon
van slaap die om de dromers
is gesponnen aan flarden rijt

wanneer de ochtend begint
biedt de droom
geen bescherming meer
als hij dat ooit
al had gedaan

13.

Een bliksem slaat niet in
maar uit de grond, die knerpt
naar boven, snerpt en knispert
door de lucht, blijft halverwege
even staan, een elektrische
erectie, een Griekse zuil,
het altaar waarop de **Marginalia**
hun afgoden aanbidden.

De **Marginalia** vragen zegen
voor de strijd waarin zij storten.

De **Marginalia** offeren het bloed
dat zij voorhanden hebben;
een rattenwijfje dat
de borst geeft aan haar Siamese
drieling; een junkie die de zwartste
wanen uit de spuit tot leven
ziet gekomen; de larven
van een strontvlieg die juist in
excrementen van een vluchtend
dier tot volle wasdom kwamen.

De natuur weeft haar web
en laat af en toe een steekje
los. Wij **Marginalia**, wij zijn
die losse steekjes.

B **IPSE DIXIT ET FACTA SUNT²**

1.

Er zijn er onder ons
die met vette lijfjes
op te korte pootjes rondscharren.
Die schuiven zich achterwaarts
voort en schuren piepend
van de pijn de buikjes open.

2.

Er zijn er onder ons,
die laten een spoor na
van vuurvliegjesbloed. Zachtjes
pulseert de groene gloed
in veelvormige patronen.

3.

Er zijn er onder ons die kruipen
krimpnd en strekkend,
bewegen zich als slang of slak voort.
Rupsen die de ondergrond waarover
zij gaan tot de laatste flard opvreten.

4.

Er zijn er onder ons die klampen
zich vast aan de klepels van klokken,
die rekken de tijd
tot een eeuwigheid uit
en er zijn er onder ons die bestaan
alleen maar uit oog, bewegen zich
al knipperend voort.

5.

Er zijn er onder ons die zijn
enkel tepel, stuwen zich al
melk spuitend voort,
steeds met een sprongetje
plenzen ze in plasjes zog
zonder een boreling met
het lekken te voeden.

² Hij sprak en de dingen waren – zoals geschreven aan de buitenkant van het linker luik van de Tuin der Lusten.

6.

Er zijn er onder ons,
die slechts links van
het lichaam vlerken hebben,
die hinkel-vliegen
in kreupele cirkels, knarsen
de tanden op het ritme
van de plof, nijdig omdat
ze steeds weer op de plaats
van vertrek arriveren.

7.

Ook zijn er onder ons
die stap voor stap een
ledemaat lossen, als
leprozen die zichzelf als spoor
achterlaten, zodat ze zichzelf
niet kwijt zullen raken
en er zijn er onder ons die
richten krabbeschalen op in
meisjesgeslachtjongroze,
fontein die vuil vloeistof spuiten

8.

er zijn er onder ons die
kringelen als zwaluwrook omhoog,
bereiden olifanten of
drinken naast eenhoorn en
driekoppige fuut uit de plas

9.

er zijn er onder ons die
kikkers verslinden
met hun wafelsnavel
in één hap slik weg
en er zijn er onder ons
die niet kunnen kiezen
tussen berg of walvis
als verschijningsvorm

10.

er zijn er onder ons
wier onderlijf met
serpentenschub bedekt
uitmondt in een
vrouwverschijning;
nageslacht van Eva
en de slang, ben ik bang

11.

er zijn er onder ons
met een bek zo groot
als een bierviltje
die muziek uit een
omgekeerde luit zuigen

12.

er zijn er onder ons
door kinderhand getekend
kopvoeters met neus op kont
eeuwig in de geur van stront

13.

er zijn er onder ons
met pootvlerken
die vliegen
ondersteboven

C **IPSE MANDAVIT ET CREATA SUNT³**

1.

...wij zijn de zondvloed...

...wij zijn de stigmata...

...wij zijn de wonden en het kruis...

...wij zijn de wonden aan het kruis...

...wij zijn niet geschapen maar aan de achtste dag ontsnapt...

...wij zijn de regen van neerstortende duiveltjes...

...wij zijn de vleugellamme cherubijn...

...wij zijn de worm in de vrucht van de levensboom...

...wij zijn de worm in de vrucht van de kennis van het kwaad...

...wij zijn de blauwe plek op de gevallen engel...

...wij zijn de onbeschreven bladzijden van het boek...

...wij zijn de brokstukken van Jeruzalem...

...wij zijn het zout van Sodom en Gomorra...

...wij zijn de scheepswrakken op Ararat...

...wij zijn het woordenboek van Babylon...

...wij zijn de uitgebrande sterretjes van Bethlehem...

...wij zijn de beenderen van Golgotha...

...wij zijn de appeltjes uit Eden...

...wij zijn de druppels uit de Jordaan...

...wij zijn het staal uit Kanaän...

...wij zijn de spijkers uit Nazareth...

³ Hij beval en ze zijn geschapen, zoals geschreven op de buitenkant van het rechter luik van de Tuin der Lusten.

...wij zijn de bommen in Palmyra...

2.

...wij lagen in het donker...

...wij lagen in de diepte...

...wij lagen tussen korrels zand
stijf dicht opeen gepakt...

...geen licht kon ons bereiken...

...geen lucht kon ons bereiken...

...op ons lag de stad met haar volle gewicht...

...op ons lag het gewicht van eeuwen...

...op ons lag het gewicht van stenen...

...op ons lag het gewicht van verlangen...

...wij torsten het gewicht van de stad...

...wij knagen ons kronkelpad omhoog...

...omhoog...

...wij knagen ons met jobsgeduld omhoog...

...omhoog...

...wij hopen ons geduld beloond...

...wij komen boven...

...omhoog...

...wij aarzelen niet...

...wij aarzelen niet meer...

...wij dralen niet...

...wij dralen niet meer...

...wij borrelen...

...opwaarts...

...omhoog...

...wij komen uit de modder...

...wij zijn de modder...

...wij loeren door de kieren...

...wij gluren door de voegen...

...wij kroelen door de krochten...

...wij verstoppen ons waar de schaduw zich verstopt...

...wij verbergen ons in de stegen die ooit beken waren...

...wij houden schuil in de fundamenten van de stad...

...hier zijn wij...

...wij spatten aan het oppervlak...

...wij spatten als vette bellen uiteen...

3.

...wij zijn de dwarreldeeltjes stof...

...wij zijn het melklicht van de ochtend...

...wij zijn te zien voor wie goed kijkt...

...wij zijn de huilschilfers, de huismijtschijt, het stuifmeel...

...je ademt ons in...

...wij nestelen ons in jouw slijmvlies...

...wij nestelen ons in jouw lymfeklieren...

...wij nestelen ons in jouw haarvaten...

...wij verspreiden ons in jouw...

...wij infiltreren in je lichaam...

...wij infecteren al wat leeft...

...wij zijn niet van jou te onderscheiden...

... wij zijn bij jou...

...wij zijn met jou...

...wij zijn in jou...

4.

...wij zijn de neergeslagen ogen...

...wij zijn de onuitgesproken groet...

...wij zijn de botsingen van vlees op vlees...

...wij zijn het bloed op blik, blik op blik,
dat elkaar op kruispunten tot kreukels kust...

...wij zijn het die het bier slaan tot het dood valt...

...wij zijn de stank uit open monden...

...wij zijn de losgewrikte tegels...

...wij zijn struikelblok en barricade...

...wij zijn de bakstenen die door de lucht vliegen...

...wij zijn de inslag...

5.

...wij verstoppen ons in het volle zicht...

...wij verstoppen ons in de blinde vlekken...

...wij verstoppen ons in het fluiten van bouwvakkers...

...wij verstoppen ons in de rochel van vogels...

...wij verstoppen ons in de ringtones en smog...

6.

... wij echoën het valse gefluister van geliefden...

...wij zijn het afscheid in de laatste nacht...

...wij zijn het klein venijn in de verwijten...

...wij zijn de spijt in wat er ongezegd blijft...

...wij zijn de strijd in wat er ongezegd blijft...

...wij zijn het sluimeren een leven lang...

...wij zijn de blik die op een ander valt...

...wij zijn de wraak tussen de lakens...

..wij zijn het die de ogen sluiten voor elkaar...

...wij zijn de laatste ruzie...

...wij zijn de lege plek waarnaast de liefde nachten slijt...

7.

...wij zijn het punt waarop het mes de hals doorsnijdt...

...wij zijn het punt waarop de spuit de ader vindt...

...wij zijn het punt waarop de vlakke hand
zijn afdruk op de wang begint...

...wij zijn het punt waarop de vloek het oor bereikt...

...wij zijn het punt waarop het slaghout de nekwerfel raakt...

...wij zijn het punt waarop de laatste snik de laatste adem is...

...wij zijn het punt dat onomkeerbaar is...

8.

...wij zijn de geest van geld, geslachtsziekte en geil...

...wij zijn de aandacht die in de rosse buurt is blijven hangen...

...wij zijn het grijs dat in gebouwen hangt...

...wij zijn de krolse katers...

...wij zijn het hijgen van de joggers...

...wij zijn het kreunen van de oude auto's...

...wij zijn het fluiten van de treinen...

...wij zijn de ringen die op roodverlichte ramen tikken...

...wij zijn het zwijgen...

9.

...wij zijn de schaamte van het mannetje
dat zich schuil houdt in het stoplicht...

...wij zijn de druppel zweet
die in de ogen prikt...

...wij zijn het ongemak
van een natte scheet
op een overvol terras...

...wij zijn de urineresten
op een verder smetteloze broek...

...wij zijn de rubberen erectie
tijdens een one-night-stand...

...wij zijn de lokroep van de euroshopper
en de hoer die 's nachts
om klanten krijst...

...wij zijn de strychnine
in de levertraan
die op lepels wordt gekookt...

...wij zijn de mars om Jericho...

...wij slechten het tussenschot
tussen de neusgaten...

...wij zijn het verlangen
naar teer en nicotine...

...wij hangen rond
in leeggelopen kroegen...

...wij zijn de verkeerde
met wie je naar huis gaat...

10.

...wij zijn het drinken zonder dorst...

...wij zijn het verlangen naar nog ietsje langer nacht...

...wij zijn het verdwalen op weg naar huis...

...wij zijn het tegendraadse draaien van de straat...

...wij zijn het sleutelgat dat de sleutel ontwijkt...

...wij zijn het zuur dat door de slokdarm giert...

...wij zijn de opwaartse druk van ingewanden...

...en 's ochtends zijn wij de zwaartekracht...

11.

...wij zijn de luizen in de pels van de zwerfhond en de bereden politie...

...wij zijn het schuim dat op de bek staat van hond van paard van mens...

...wij zijn de vonk die overslaat...

...wij zijn de olie op het vuur...

...wij zijn liters liters molotov in cocktailbars geschonken...

...wij zijn de vlam die in de hersenpan slaat...

...wij zijn de waas voor ogen...

...wij zijn de stank van brandend vlees...

...wij zijn de rook die maar niet optrekt...

...wij zijn de as die op je neerdaalt...

...wij zijn de vlam die in je neus schroeit...

...wij zijn het traangas op je netvlies...

...wij zijn de schroef in je keel...

...wij zijn het stappen op te tast...

...wij zijn het zonder hand voor ogen...

...wij zijn het ieder voor zich...

...wij zijn jou moederziel alleen...

12.

...wij zijn de zwarte dood...

...wij zijn de builenpest...

...wij zijn de gezwollen onder je armen en in je liezen...

...wij zijn de scheurbuik...

...wij zijn de schurftmijt en de schurft...

...wij zijn de lepra en de melaten...

...wij zijn de pok pok pokken...

...wij zijn de blaren die op springen staan...

...wij zijn de ongemakken...

...wij zijn de karbonkels, de vlekken en zweren...

...wij zijn de aderlating...

...wij zijn de vliegende tering...

...wij zijn de kolere...

...wij zijn het gele gal het zwarte gal het groene gal...

...wij zijn het opgekuchte bloedje...

13.

...laat er geen misverstand bestaan...

...vergis ons niet...

...wij komen niet in vrede...

...hier zijn wij...

...wij zijn bij jou...

...wij zijn met jou...

...wij zijn in jou...

...wij zijn jou...

...wij zijn in jou...

...wij zijn met jou...

...wij zijn bij jou...

...hier zijn wij...

...wij komen niet in vrede...

...vergis ons niet...

...laat er geen misverstand over bestaan...

D ECCE HOMO⁴

1.

ergens vliegt in vis
in de hitte van het vuur
door het gloeien van
met bliksemschicht gevulde
aswolke

ergens kruipen kuikens
hun ei uit, de snavel en
de malende kaken
van hun vader in

ergens steekt een zwaard
een navel uit

2.

ergens dragen twee zondaars
als poten een gedekte tafel

ergens staat een naakte vrouw
in een holle boom

ergens vliegt een vis
lowbudget
twee toeristen
naar de zon

3.

ergens schaatst een postbode
met trechter op de kop

ergens knielt een reus
ergens vreet een vis een vis een vis

ergens krijgt een man
billenkoek van een non

⁴ Zie de mens, zoals Pilatus zegt op het gelijknamige doek van Bosch.

4.

ergens blaast de duivel bellen

ergens vaart een vluchteling
weg in een lekke schoen

ergens verdrinkt een kind
spoelt aan
leeft voort in foto's

5.

ergens schijt een vliegtuig
parachutisten uit
het hart dat in de touwen hangt
roffelt driemaal op de borst
en houdt zich daarna stil

ergens daalt aan valschermen
een dode regen over de stad

6.

ergens krijst geen kind

ergens krast geen kraai

ergens wordt geen baksteen
uit de straat gewrikt
als projectiel gebruikt

ergens wordt niemand getroffen
slaat niemand tegen de grond
ergens moet die plek bestaan

7.

ergens knikt een kop voorover
blijft niet op de schouders staan
ergens buigt een peloton het hoofd
durft legerlaf
geen ander aan te zien
sterft nog liever blind
of was al dood, misschien

8.

ergens loost een stroopsoldaat
zijn genetisch materiaal
in een onwillig vat

9.

ergens staart een paar ogen
het duister van de blinddoek in
sigaret tussen de mondhoeken
oren gespitst op 'vuur'

10.

ergens rafelt er een geschiedenis
in losse draadjes
losse eindjes uit

11.

ergens brokkelt er een kerk af

ergens zinkt een reddingsloep

ergens stort een huis
zijn eigen schuilkelder in

ergens wordt een vluchtweg afgesneden
en bloedt langzaam eenzaam dood

ergens is de nood nabij

12.

ergens lijkt het of er een
foto wordt genomen
poseert er iemand voor de flits
die zijn vlees zijn lijf af scheurt

ergens wordt zijn glimlach
van zijn gezicht geblazen

ergens tegen een muur
staat zijn schaduw
afgedrukt in negatief

13.

ergens bevriest een blik

ergens scheurt een streling los

ergens breekt een woord af
midden in een zin

ergens stukt een adem
achterin een keel

ergens stopt de tijd

ergens houdt het op